

378 1 2



המוסד לביטוח לאומי

מינהל המחקר והתכנון

דמי לידה:

סקירת המערכת

ומקבלות הגמלה

1988 / 89

סקר מס' 66

ירושלים, תשרי התש"ן, אוקטובר 1989

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

דמי לידה;
סקירת המערכת
ומקבלות הגמלה
1988/89

תמר אליאב

ירושלים, תשרי תש"ן, אוקטובר 1989

ה ק ז מ ה

מוגש בזאת פרסום נוסף, השלישי במספר, על נשים שקיבלו דמי לידה מהמוסד לביטוח לאומי ב-1988/89. מהנתונים יוכל הקורא לקבל מיזע על תכונות דימוגרפיות ותעסוקתיות של נשים עובדות שילדו כתקופה האמורה וכן על היקף הפעילות הכספית שמתבצעת בענף אימהות וילדים של המוסד.

פרק נוסף דן בסעיף דמי לידה שבחוק ביטוח אימהות - התפתחותו והשוואה למדינות שונות בשתי נקודות זמן: 1960 ו-1987.

הפרסום הוכן על ידי תמר אליאב מהמחלקה להערכת גמלאות מחליפות שכר שבהנהלתה של דליה גורדון.

תודתנו נתונה למשה אבן-זוהר מאגף ענ"א על הכנת העיבודים הממוכנים וכן לעובדי מינהל המחקר והתכנון אשר תרמו להוצאת פרסום זה ובמיוחד למזל ג'אנו על הכנת הלוחות, לאני כהן ולאתי שיריזלי אשר עמלו בהדפסה.

כן יבואו על התודה עובדי אגף ילדים ואימהות בראשותה של רינה ברקאי, על הערותיהם המועילות.

שלמה כהן

סמנכ"ל מחקר ותכנון (בפועל)

עמוד

תוכן עניינים

1	מבוא
2	סקירת המערכת
11	מקבלות דמי לידה מהמוסד לביטוח לאומי
16	ביבליוגרפיה
17	לוחות

מ ב א

דמי לידה משולמים על ידי המוסד לביטוח לאומי לנשים עובדות, שכירות או עצמאיות, וכן לנשים שמקבלות הכשרה מקצועית, בגין לידה - אם שולמו עבורן דמי ביטוח בפרקי הזמן הקבועים בחוק. גמלה זו נועדה להחליף את שכרה של היולדת במשך חופשת הלידה, שלה היא זכאית על פי חוק עבודת נשים*.

דמי הלידה משולמים 6 או 12 שבועות בהתאם לתקופת האכשרה שצברה היולדת עד ליום שבו הפסיקה לעבוד בהיותה בהריון ("היום הקובע"). דמי הלידה מחושבים על פי שכרה של היולדת, או על פי הכנסתה החייבים בדמי ביטוח, בשלושת החודשים הקודמים ליום הקובע. דמי הלידה הם 75% משכר זה, אך לא יותר מהסכום הקבוע בחוק. החוק מתיר לפצל את ימי הזכאות לדמי לידה: עד מחציתם לפני יום הלידה המשוער, והיתר - לאחריו. כתנאים מסוימים מותר להאריך את משך חופשת הלידה עד ארבעה שבועות, לכל היותר.

מספר חוקרים התייחסו בעבודתם לגמלת דמי הלידה ולנשים המקבלות אותה. נציין את עבודתם של דורון ותמיר (1986), שעיקרה הצעות לשינוי מערכת דמי הלידה: שיעורם, משך חופשת הלידה, ואפשרות שיחוף האב בחופשת הלידה, מטעמים עקרוניים וכלכליים; ואת עבודתם של נרגמן ואחרים (1979) העוסקת בצורכי הנשים העובדות ובעיותיהן בחופשת הלידה ואחריה לרכות דפוסי החזרה לעבודה, השירותים שהנשים נעזרות בהם לפתרון בעיותיהן וכד'.

בעבודה זו יוצגו השינויים שחלו בחוק ביטוח אימהות בסעיף דמי הלידה מאז היכנס החוק לתוקף ב-1 באפריל 1954 עד 1986 - עת תוקן בו התיקון העיקרי האחרון. תיערך השוואה למדינות באירופה המערבית והמזרחית בשני מועדים, 1960 ו-1987, וכן תוצגנה תכונות דימוגרפיות של הנשים שקיבלו דמי לידה כ-1988/89.

(* זכאותה של יולדת עובדת לחופשת לידה בת 12 שבועות ואיסור המעביד להעסיקה בתקופה זו קבועים בסעיפים 6 ו-8 בחוק עבודת נשים - תשי"ד-1954. יילוד שאיננו נשאר בחיים - אימו חייבת לצאת לחופשה בת 3 שבועות, לפחות.)

סקירת המערכת

חוק ביטוח אימהות, שמכוחו משולמים דמי לידה, נכנס לתוקף ב-1 באפריל 1954 והיה אחד הענפים הראשונים שנוסדו במוסד לביטוח לאומי. הסדר תשלום דמי הלידה במסגרת הביטוח הלאומי נקבע על פי המלצות ועדת קנבי' שהניחה בראשית שנות ה-50 את היסודות למערכת הביטוח הסוציאלי בישראל. הוועדה מצאה לנכון להמליץ שביטוח אימהות (שכלל דמי לידה, אשפוז, הבראה לילדת וציוד לנולד) ימנה על אחד מחמשת תחומי הביטוח הראשונים במערכת הביטוח הסוציאלי. ביטוח אימהות בכלל ותשלום דמי לידה בפרט חשובים ביותר לרווחת המשפחה והאם העובדת. על הגישה ועל החשיבות שיוחסה לנושא, כבר אז, אפשר ללמוד מהכתוב בדין וחשבון חברי הוועדה: "הוועדה הבינמשרדית לתיכנון הביטוח הסוציאלי מצאה איפוא, לנכון, כאחד מתפקידיה הראשיים, להמליץ על הצעדים שיבטיחו את בריאות האם והתינוק ואשר ישחררו את המשפחה מחלק מן העול הכספי הכרוך בהריון ובלידה". (דו"ח הוועדה, 1950, עמ' 160).

רוח הדברים בולטת אצל דורון (1975) הדן במאבק על הביטוח הלאומי בישראל, אצל לוטן (1964) ובדין וחשבון של המוסד לביטוח לאומי המתייחס לשנת 1954/1955.

החברה המודרנית חוללה שינוי במבנה המשפחה ובתפקיד חבריה. מחד גיסא, הילדים אינם עוד נכס כלכלי של המשפחה כפי שהיה מקובל בחברה החקלאית המסורתית, ומאידך גיסא ההוצאה הכספית הנחשבת לחיונית לגידול ילדים גדלה, תופעה המגדילה את הצורך בעבודתם של שני בני הזוג. כמו כן, הולך וגדל מספר הנשים שאינן רואות עוד בגידול ילדיהן את תפקידן היחיד או העיקרי והמעוניינות בהגשמה עצמית מחוץ למשק ביתן. גידול מספר הנשים העובדות מחוץ לביתן וצורכיהן המיוחדים חייבו חוק שיגן עליהן.

(1) ועדת קנב מונתה על ידי הממשלה ב-1949 לשם עריכת תכנית ביטוח סוציאלי במדינת ישראל. בראשה עמד יצחק קנב, וחבריה היו המנהלים הכלליים במשרדי האוצר, הנריאות, הסעד והעבודה.

בחוק עבודת נשים - תשי"ד-1954 נקבעו, בין היתר, זכויותיה של האישה העובדת במשך ההריון, הלידה והשבועות שלאחריה וכן חובות המעביד בזמן זה. סעיף דמי לידה בחוק ביטוח אימהות קשור קשר הדוק לחוק עבודת נשים והוא נועד להבטיח תשלום בחופשת הלידה. כוונת חלקיו השונים של ביטוח אימהות היתה, להפחית את הקשיים הכלכליים הנובעים מהלידה, הן בגין היילוד והן בגין הפסקת עבודתה של האם, ולהקטין את הפגיעה במעמד האם העובדת ובכושר השתכרותה. כפי שאמרה שרת העבודה דאז, גולדה מאיר, בהביאה לקריאה ראשונה בכנסת את חוק עבודת נשים - 1952: " הפרק החשוב ביותר בחוק המוצע הוא זה הדרן בהגנת האימהות: היינו בזכויות האישה העובדת בקשר להריון וללידה. בקביעת זכויות אלה ישנו ביטוי לא רק לדאגה לאישה העובדת אלא במידה לא פחותה דאגה לתינוק הנולד. חוסר הגנה על האישה בעת ההריון וסמוך אחרי הלידה מסכן במידה רבה את שלום התינוק. ... ברור שלא יהיה ערך לחופשת הלידה אם העובדת תפסיד את הכנסותיה בעת חופשת הלידה. הדרך הנכונה ביותר להבטחת התשלום בעד חופשת הלידה היא הביטוח הסוציאלי". זאת ועוד: "אם החוק הזה יעזור לאישה הצעירה או לאם העובדת להיכנס לעבודה ולהישאר בה, נחשוב שהוא מילא את אחת המטרות העיקריות שלו". (דברי הכנסת, כרך 13, עמ' 349).

כתוצאה מהשינויים שחלו במבנה המשפחה ובמעמד האישה קטן מאוד שיעור הילודה בארצות המערב, כולל ישראל. משום כך סברו, שסיוע כספי וחברתי, כמוצע בחוק דמי לידה, גם יגביר את הילודה².

הרעיון לפצות אישה עובדת על הפסד שכר בגין לידה איננו חדש. עוד בוועידה הכינלאומית לענייני עבודה שנתכנסה ב-1919, הונחו יסודותיהן של זכויות היולדת: איסור העסקת יולדת, תשלום עבור היעדרות מהעבודה בגין לידה וכד'.

לפני שחוקק חוק הביטוח הלאומי בישראל, היתה בתוקף "פקודת העבדת נשים - 1945" של ממשלת המנדט. על פי פקודה זו אישה היתה חייבת לצאת לאחר הלידה לחופשה בת ארבעה שבועות. מותר היה להיעדר מהעבודה שישה

(2) יוער, שהשפעת גמלאות כספיות, חד-פעמיות או מתמשכות, הניתנות בגין לידה ועבור ילדים, על הילודה - חוזרת ומצויינת חדשות לבקרים. מחקרים בנושא זה לא נערכו בישראל. מחקרים שנעשו במדינות שונות נסקרו על ידי Kupinsky.

שבועות לפני הלידה ושישה שבועות לאחריה, אבל תשלום ניתן במשך שמונה שבועות לכל היותר. גובה התשלום היה שני שלישים משכרה השבועי הממוצע של האישה ועד לסכום מקסימאלי. הזכות לקבל דמי לידה ניתנה רק לנשים שכירות שעבדו אצל מעביד אחד במשך שישה חודשים רצופים. חובת התשלום חלה על המעביד. (דו"ח קנב, עמ' 167-168).

ועדת קנב המליצה לשפר את החוק שהיה תקף בימיה: תשלום דמי לידה במשך 6 או 12 שבועות לנשים עובדות (שכירות ועצמאיות) לפי משך זמן היותן מבוטחות לפני הלידה. הוועדה המליצה להעניק ליוולדת את שכר עבודתה המלא שנהגה לקבל לפני הלידה. זאת מפני ש"אין כל טעם להעניש את האישה הנעדרת מעבודתה לרגל הלידה. עליה לקבל במשך פרק זמן זה את שכרה מהמוסד לביטוח" (שם, עמ' 168). המלצה נוספת היתה להעניק בשלב מאוחר יותר דמי לידה גם לעקרות בית - נשות מבוטחים. שיעור דמי הלידה של נשים אלה יהיה נמוך יותר משל נשים שכירות. המלצות ועדת קנב נבעו מאמונתה כי ליצירת מערך סוציאלי מתקדם נודעת חשיבות חברתית ראשונה במעלה ולכן הוועדה לא היססה להציע תכנית מקורית אך לא בלי ללמוד את טיבן של תכניות הביטוח הנהוגות במדינות מתועשות כצרפת, בלגיה, ניו-זילנד ועוד.

סעיף החוק שנחקק ב-1954 קבע את הכללים הבאים:

- מבוטחות - עובדות שכירות ועצמאיות.
- משך החופשה לפי תקופת האכשרה - 10 חודשי ביטוח ב-14 החודשים שקדמו למועד קבוע או 15 חודשי ביטוח ב-22, זיכו ב-12 שבועות חופשה. 10 חודשי ביטוח ב-18 החודשים שקדמו לאותו מועד, זיכו ב-6 שבועות חופשה.
- גובה דמי הלידה - 75% מהשכר, ולא יותר מסכום מקסימאלי - שאפשר להתחיל לקבלם שישה שבועות לפני הלידה (כאשר יוצאים לחופשת לידה בת 12 שבועות)³.

(3) יש לציין שהמלצת הוועדה כי שיעור דמי הלידה יהיה מלוא שכרה של העובדת לא נתקבלה בגלל אילוצים כלכליים.

לוח מס. 1 מציג את הכללים לקבלת דמי לידה ושיעורם במדינות מערכיות ובמדינות מזרח-אירופה בשנת 1960. מן הלוח עולה, כי חוקי דמי הלידה המתקדמים ביותר מבחינת הדאגה לזכויות היולדת רווחו במדינות מזרח אירופה: תקופת האכשרה שהיתה דרושה בהן איפשרה לאוכלוסייה רחבה להימנות עם הזכאיות, חופשת הלידה ממושכת, וגובה דמי הלידה בדרך כלל 100% מהשכר. בהשוואה למדינות מערב אירופה - מדינת ישראל היתה אחת המדינות שבהן זכויות האישה העובדת שילדה היו נרחבות מבחינת האוכלוסייה המבוטחת, משך חופשת הלידה וגובה דמי הלידה. ולא במקרה שכן - לדברי שרת העבודה בהגישה לכנסת לקריאה ראשונה את חוק הביטוח הלאומי: "...קבענו כאן שיטה המקובלת בארצות הנאורות והמתקדמות ביותר בעולם" (דברי הכנסת, 11, עמ' 1214).

מאז 1954 עבר סעיף דמי לידה בפרק ביטוח אימהות שבחוק הביטוח הלאומי מספר שינויים, ולהלן העיקריים בהם:

- (1) 1969 - עבודה לפחות עד חודש ההריון החמישי חדלה להיות תנאי לקבלת דמי לידה כמשך 12 שבועות חופשה. הוכרה זכאותן של עולות חדשות ושל תושבות חוזרות לקבל בתנאים מסויימים דמי לידה כמשך שישה שבועות.
- (2) 1971 - נקבע שדמי לידה ישולמו גם לאישה המאמצת ילד עד גיל 10.
- (3) 1973 - נקבע תשלום מיוחד לילוד שאמו נפטרה בעת הלידה או כמשך שנה מיום הלידה.
- (4) 1973 - אם לילוד החייב אשפוז רשאית לפצל את יתרת חופשת הלידה שלה (לאחר הולדתו), כלומר, לחזור לעבודה זמנית, עד צאתו מכית החולים, או לחלופין להאריך את חופשת הלידה ולקבל דמי לידה נוספים, שבועיים עד ארבעה שבועות לכל היותר.
- (5) 1976 - נקבע שאכשרה מקצועית מוכרת של יולדת בת 18 לפחות, בתנאים מסויימים, מזכה בדמי לידה.
- (6) 1980-1985 - הובטחה שמירת ערכם הריאלי של דמי הלידה על ידי תשלום נוסף ליולדת, שלאחר תום התקופה ששימשה בסיס לחישוב דמי הלידה, ניתנו במשק תוספות שכר.

לוח מס' 1: כללי השלום דמי לידה ושיעורם במדינות שונות - 1960

המדינה	מבוטחות	תקופת אנשרה	משך החופשה	גובה דמי לידה	הערות
בלגיה	שכירות	10 חודשי ביטוח בתכוף ללידה	12 שבועות - 6 מהם לפני הלידה	60% מהשכר	
בולגריה	שכירות	3 חודשי העסקה וצופים לפני התביעה	120 יום - 45 מהם לפני הלידה	100% מהשכר	
גרמניה המערבית	שכירות	10 חודשי ביטוח בשנתיים האחרונות 6 מהם בשנה האחרונה	10 - 12 שבועות מהם 4 - 6 לפני הלידה	75%-100% מהשכר בהחאם לקרן	
הונגריה	שכירות, סטודנטיות חברות קואופרטיבים	6-8, או 9 חודשי העסקה בשנתיים האחרונות	12 שבועות - 6 מהם לפני הלידה	100% מהשכר	לאחר תקופת אנשרה בח 8-6 חודשים - רק 50% מהשכר
יפן	עובדות בחברות תעשייתיות ומסחריות גדולות	חודשי העסקה נוכחיה ו-6 חודשים נוספים אחרי הפסקת העבודה	12 שבועות	60% מהשכר	בחברות קטנות אפשרי ביטוח מרצון - שאינו מכוסה ע"י הממשלה
ישראל	שכירות ועצמאיות	10 חודשי ביטוח מ-14 או 10 מ-18 חודשים שקדמו ללידה	עד 12 שבועות - 6 מהם לפני הלידה	75% מהשכר עד לסכום מקסימאלי	10 מ-18 חודשי ביטוח מזכים בתשלום עבור מחצית חופשת הלידה
נורבגיה	שכירות - חובה, לא שכירות - מרצון	10 חודשי ביטוח	12 שבועות - 6 מהם לפני הלידה	תשלום קבוע בקבוצות הנקבעות לפי הכנסה שנתיית	תוספת תשלום לבעל עצמאי עבור כל ילד מחמת לגיל 18
צ'כוסלובקיה	שכירות וחברות קואופרטיבים תעשייתיים ויצרניים	270 ימי העסקה משנתיים לפני הלידה ו-6 חודשים נוספים אחרי הפסקת העבודה	18 שבועות - כולל לפחות 4 שבועות לפני הלידה	75%-90% לפי משך תקופת העסקה הרצופה באותו מקום יש רצפה ותקרה לגובה התשלום	
צרפת	שכירות לא חקלאיות	10 חודשי ביטוח לפני הלידה, ולפחות 60 שעות עבודה בשלושת החודשים האחרונים	14 שבועות - מהם עד 6 לפני הלידה	50% מהשכר, אך אם יש יותר מ-3 ילדים 66.7% ממנו	תכנית מיוחדת במקצועות מסויימים כחקלאיות, עובדות רכבות ועוד

מקור: Social Security Programs Throughout The World, 1961

(7) 1986 - א. שונתה הגדרת היום הקובע (שעד אליו נמנית תקופת האכשרה) - מלכל המוקדם 6 שבועות לפני יום הלידה המשוער, ליום שבו האישה ההרה מפסיקה לעבוד.

ב. תקופות שכמרוצתן שולמו לאישה דמי לידה, דמי פגיעה, דמי אבטלה, דמי תאונה או דמי מחלה וכן חודשיים ראשונים של חופשה בלא תשלום, לפני ה"יום הקובע", הוכרו לצורך חישוב תקופת האכשרה כתקופות ששולמו בהן דמי ביטוח.

ג. קבלת דמי לידה במשך 6 שבועות כתנאי ששולמו דמי ביטוח 6 מ-14 החודשים שקדמו ליום הקובע - חדלה להיות זכות בלעדית של עולות חדשות. עשרה חודשי תשלום דמי ביטוח במשך 18 החודשים שקדמו ליום הקובע חדלו להחשב כתקופת אכשרה.

ד. הותר להאריך את חופשת הלידה כשנולד יותר מילד אחד.

המכנה המשותף של תיקוני החוק דלעיל ברור ביותר: הרחבת מעגל הזכאיות לקבלת דמי לידה, הן על ידי שינוי חישוב תקופת האכשרה והן על ידי שינוי הגדרת האוכלוסייה הזכאית. לא שונו שיעור דמי הלידה או משך זמן תשלומם.

לוח מס. 2 מציג את הכללים לקבלת דמי לידה ושיעורם בשנת 1987 - במדינות שהופיעו בלוח מס. 1.

מן הלוח עולה, כי במדינות אירופה הנסקרות משך חופשת הלידה 14 שבועות לפחות, ושיעור דמי הלידה גבוה מ-75% מהשכר, על פי רוב לפחות 90% ממנו. במדינות סקנדינביה - חופשת הלידה מוכרת החל מזמן מסויים לאחר הלידה, כחופשת הורים: דמי הלידה משולמים לאם או לאב לפי בחירתם.

נדגיש, שהמדינות דלעיל מייצגות את מדינות אירופה המערבית והמזרחית: ב-12 מ-18 מדינות אירופה המערבית משך חופשת הלידה ארוך מ-12 שבועות וב-12 מדינות שיעור דמי הלידה גבוה מ-75% מהשכר. ב-6 מ-7 מדינות מזרח אירופה חופשת הלידה ממושכת יותר מ-12 שבועות, ושיעור דמי הלידה גבוה מ-75% מהשכר.

השוואת לוח מס. 2 ללוח מס. 1 מעידה, כי מאז 1960 בכל מדינות אירופה המערבית גדל שיעור דמי הלידה, התארך משך חופשת הלידה, וחלו הקלות בתקופת האכשרה הנדרשת. בשנה זו כבר ניתנו ברוב מדינות מזרח אירופה זכויות נרחבות.

בישראל כפי שצויין, השינוי המשמעותי חל בחוק ב-1986, אך שינוי זה התייחס בעיקר לתנאי הזכאות לדמי לידה. יוצא מכך, שמדינת ישראל אשר לא במקרה, היתה ב-1960 אחת המדינות המתקדמות בהשוואה למדינות מערב אירופה מבחינת כללי תשלום דמי הלידה, הדרדרה ב-1987 עד לחלקו התחתון של הסולם האירופי (בצד מדינות כיוון, אירלנד ורומניה). לנוכח כוונת המחוקק ולאור רוח החוק בסעיף דמי הלידה ורוח חוק עבודת נשים שתכליתם היתה להקל על נשים לצאת לעבודה ולעודדן לכך, ומאחר ששיעורן של נשים בכוח העבודה בישראל גדל בהתמדה מאז קום המדינה⁴ ותרומתן למשק הישראלי אינה מוטלת בספק, מן ההכרח לבדוק מחדש את ההסדרים הקיימים בנושא דמי לידה.

דורון ותמיר (1986) מדגישים במאמרם את חשיבותם של דמי הלידה מן ההיבט הציבורי והחברתי וטוענים כי צורכי האימהות לילדים בגיל הרך שעובדות וצורכי משפחות שבהן שני ההורים עובדים, גדלים, והם שונים היום מאלה שרווחו בעת חקיקת החוק. בהיותם מודעים לבעיות הכלכליות שישראל נתונה בהן, וכאז כן עתה ב-1989, הם מציעים הסדרים חלופיים, המרחיבים את הנוכחיים, כלא להגדיל את העלות. ראוי להזכיר את הצעותיהם:

- א. הגדלת שיעור דמי הלידה ל-100% מהשכר הרגיל של האם הזכאית, וחיוב הגמלה במס הכנסה ובכיסוח לאומי.
- ב. קביעת שיעורי דמי לידה מדורגים לפי גודל משפחה.
- ג. שינוי חופשת הלידה בחלקה לחופשת הורים.
- ד. הארכת משך חופשת הלידה וקביעת שיעור דמי הלידה לפי המשך.

4) ב-1955 עבדו 21.7% מהנשים הנשואות בגיל 14 ויותר וב-1987 44% מהן. מקור: שנתונים סטטיסטיים לישראל, 1980, 1988.

המדינה	מ ב ר ו ט ח ו ת	תקופת אכשרה	משך החופשה	גובה דמי לידה	ה ע ר ו ת
בלגיה	שכירות ומתלמדות	6 חודשי ביטוח בחכוף ללידה	14 שבועות - מהם 6 לפני הלידה	79.9% מהשכר בחודש הראשון. אח"כ 75% עד לסכום מקסימאלי	המעסיק חייב להשלים את השכר ל-100%. תכנית מיוחדת לעצמאיות במספר מקצועות.
בולגריה	שכירות, חברות איגודים במקצועות חופשיים, חברות קואופרטיב	3 חודשי עבודה רצופים בחכוף ללידה	6-4 חודשים	100% מהשכר	משך החופשה חלוי במספר הילדים הנוספים במשפחה. לאימהות בודדות ניתן תשלום נוסף
גרמניה המערבית	שכירות, עצמאיות המרוויחות עד לסכום מסויים, מתלמדות, מקבלות דמי אבטלה	12 שבועות ביטוח או קשרי עבודה בחודש ה-10 עד ה-4 לפני הלידה	14 שבועות - מהם 6 לפני הלידה	100% מהשכר - יש רצפה וחקרה לגובה התשלום	
הונגריה	שכירות וחברות קואופרטיב, מתלמדות	8-6 או 9 חודשי העסקה בשנתיים האחרונות. 12 מ-18 החודשים האחרונים מזכים בתשלום נוסף	עד 24 שבועות - מהם עד 4 לפני הלידה	100% מהשכר	8-6 חודשי עבודה מזכים בתשלום מוקטן
יפן	עובדות בחברות תעשייתיות ומסחריות גדולות	חודשי העסקה נוכחית במקום עבודה מבוטח ו-6 חודשים נוספים אחרי הפסקת העבודה	12 שבועות - מהם 6 לפני הלידה	60% מהשכר הסטנדרטי	
ישראל	שכירות ועצמאיות מעל גיל 18	10 חודשי ביטוח מ-14, או 15 מ-22, או 6 מ-14 שקדמו ליום הקובע	12 שבועות - מהם 6 לפני הלידה	75% מהשכר עד לסכום מקסימאלי	6 מ-14 חודשי ביטוח מזכים בתשלום עבור מחצית חופשת הלידה
נורבגיה	שכירות ומתלמדות	6 חודשי העסקה כשכירה או עצמאית ב-10 החודשים האחרונים	90 יום - מהם לפחות 30 אחרי הלידה	100% מהשכר	
צ'כוסלובקיה	שכירות, חברות קואופרטיבים תעשייתיים ויצרניים, סטודנטיות	270 ימי העסקה משנתיים לפני הלידה ו-6 חודשים נוספים אחרי הפסקת העבודה	26 שבועות - מהם לפחות 4 לפני הלידה	90% מהשכר עד לסכום מקסימאלי	אימהות יחידות זכאיות ל-35 שבועות חופשה
צרפת	שכירות	6 או 10 חודשי ביטוח לפני הלידה ו-200 שעות עבודה בשלושת החדשים הראשונים של השנה שקדמה ללידה	16 שבועות - 6 מהם לפני הלידה כשיש עד שני ילדים במשפחה. 24 שבועות - מהם 8 לפני הלידה כשיש שלושה ילדים ויותר	90% מהשכר עד לסכום מקסימאלי	תכנית מיוחדת במקצועות מסוימים כחקלאיות, עצמאיות ועוד

יש לציין, שבהתייחס לנתוני 1989 ההצעה הראשונה מגדילה את העלות הנוכחית, שכן העלות שיעור דמי הלידה מ-75% ל-100% תגדיל את ההוצאה בשליש, ואילו ההכנסות הצפויות ממיסים ומתשלום דמי ביטוח קטנות מההוצאה הצפויה.

כרגמן ואחרים (1979) חקרו את נושא דמי הלידה מנקודת מבטן של הנשים העובדות. נבדקו גורמים המשפיעים על חזרת נשים ועל אי חזרתן לעבודה לאחר חופשת הלידה, מועד שובן לעבודה ובעיות שונות הכרוכות בלידה. כצפוי, נשים היו מעדיפות כבירור חופשת לידה ממושכת יותר (הרוב נקב ב-5-6 חודשים) ובדמי לידה גבוהים יותר. חשוב לציין נקודות נוספות שעלו במחקר זה:

א. תקופת האכשרה של 99% מן הנחקרות זיכתה אותן לקבלת דמי לידה במשך 12 שבועות.

ב. כמחצית הנחקרות חזרו לעבודה עד חצי שנה לאחר הלידה - רובן 4-6 חודשים לאחריה.

ג. הסיבה העיקרית לחזור לעבודה היתה כלכלית.

ד. הסיבה העיקרית לא לחזור לעבודה היתה רצון האישה לטפל בתינוק בעצמה. פירוש הממצא, שהתערבות גורמים מוסדיים, על ידי מתן עזרה כספית או אחרת, לא תסייע להחזיר נשים אלה לעבודה.

בסיכום, לאור משקל הנשים ההולך וגדל בכוח העבודה האזרחי, וטעמי מדיניות עידוד הילודה מצד אחד, ומטרתו של חוק הביטוח הלאומי מצד שני, וכן לאור חשיבותם הרבה של דמי הלידה לנשים העובדות, חשוב ביותר להגביר את המודעות לנושא דמי הלידה ואולי אף לבדוק מחדש את ההסדר המקובל בישראל במגמה לשפר את רווחת הנשים העובדות כנשאר המדינות המערביות.

מקבלות דמי לידה מהמוסד לביטוח לאומי בשנת 1988/9

1. כללי

ב-1988/89 43,170 נשים קיבלו דמי לידה. הן היו כ-43% מכלל הנשים שילדו בשנה זו. מאז 1955 גדל בהתמדה מספר הנשים שקיבלו דמי לידה, אך אחוז הגידול הלך וקטן (ר' לוח מס. 1 בנספח). השנה חלה עלייה בת 1.8% במספר הנשים שקיבלו דמי לידה לאחר שמאז שנת 1984 התייצב מספרן ושיעורן בכלל היולדות. התייצבות זו השתקפה גם בנתונים על נשים נשואות השייכות לכוח העבודה האזרחי; כלומר, התייצב שיעור האימהות העובדות.

מאז 1984 חלה ירידה קטנה באחוז הנשים הנשואות בגיל 18-24 שכוח העבודה האזרחי². ב-1984 43% מהנשים בגילים אלה היו בכוח העבודה האזרחי, לעומת כ-40% ב-1987 ו-42% ב-1988. שיעור הנשים בגיל 25-34 שהיו בכוח העבודה האזרחי נשאר קבוע עד 1987 - כ-51%, וב-1988 עלה ל-52%. אחוז הנשים בכוח העבודה מן הנשים בגיל 35-54 גדל במקצת (מ-50% ב-1984 ל-56% ב-1988), אך יש לזכור שחלקן הגדול של אלה אינן יולדות.

2. מאפיינים דימוגרפיים

ב-1988 הגיל הממוצע של נשים שקיבלו דמי לידה היה 29.2. הגיל החציוני היה 28.5. גילן הממוצע של כל היולדות בישראל היה 27.9². מ-1984 עד 1987 (ר' לוח מס. 3) גילן הממוצע של היולדות עלה מ-28 ל-28.5, ותמיד היה נמוך במעט מגיל היולדות שעבדו. ב-1988 הבדל גילים זה בולט במיוחד. מלוח מס. 3 עולה עוד, שהגיל הממוצע של היולדות העובדות עלה מאז 1984 מ-28 ל-29, והתפלגותן השתנתה מעט: גדל שיעור הנשים העובדות היולדות בגיל מבוגר. בעוד שב-1986 2.1% ממקבלות דמי לידה היו בנות 40 ויותר, ב-1988 2.8% מהמקבלות דמי לידה היו בנות 40 ויותר. במקביל ירד חלקן של בנות 25-34.

-
- (1) מקור: עיבוד שנתי של מינהל המחקר והתכנון.
 - (2) מקור: שנתון סטטיסטי לישראל, 1989.

בשנה זו, כ-96% מהנשים שקיבלו דמי לידה היו יהודיות, וכ-4% לא-יהודיות. התפלגות זו שונה מאוד מהתפלגות כלל הנשים שילדו ב-1988: כ-73% מהן היו יהודיות וכ-27% לא-יהודיות. הפער הגדול בין שיעור הנשים הלא-יהודיות שילדו לבין אלה שקיבלו דמי לידה מעיד, שבמגזר הלא-יהודי יציאת נשים לעבודה מחוץ לביתן מאוד בלתי מקובלת עדיין.

מהנשים היהודיות שקיבלו דמי לידה 12.6% נולדו באסיה-אפריקה, 13.7% נולדו באירופה-אמריקה ו-73.7% נולדו בישראל. בהשוואה להתפלגות ארץ המוצא בכלל אוכלוסיית היולדות - לילידות ישראל ייצוג יתר בקבוצת היולדות שעבדו (הן היו כ-72% מכלל היולדות) ולילידות אסיה אפריקה ייצוג חסר (הן היו כ-20% מכלל היולדות). נציין, כי כמרוצת השנים שיעור ילידות הארץ בקרב הנשים שקיבלו דמי לידה גדל, ושיעורן של ילידות חו"ל קטן במקביל. תופעה זו מאפיינת את כלל האוכלוסייה בישראל.

מעמדן בעבודה של הנשים שקיבלו דמי לידה לא השתנה כמשך השנים. ב-1988 כ-93% מהן היו שכירות, כ-2% עצמאיות והיתר חברות קיבוץ או חברות מושב שיתופי. התפלגות זו כמעט לא השתנתה מאז 1978. שיעור העצמאיות נשאר, פחות או יותר, קבוע, שיעור השכירות גדל במעט, ושיעור חברות קיבוץ/מושב שיתופי קטן במקביל. זאת לעומת התפלגות כלל הנשים המועסקות - 86% מהן היו שכירות וכ-5% עצמאיות. תחומי המקצועות שנשים עסקו בהם (ר' לוח מס. 7) לא השתנו בשנים האחרונות. ב-1988 כ-48% מהנשים שקיבלו דמי לידה היו פקידות, 24% אקדמאיות או מורות, כ-17% עבדו בשירותים, כ-5% עבדו בתעשייה והיתר עבדו כזבניות, עובדות בחקלאות, בבניה וכד'. פירוש הדבר, שתחומי העיסוק "המסורתיים" של נשים לא השתנו: כ-87% מהנשים עסקו בתפקידי הוראה, בפקידות ובשירותים. יתרה מזאת; שיעור הפקידות גדל בהתמדה, מ-38.5% ב-1978 ל-47.8% ב-1988. גם שיעור הזבניות והמוכרות עלה, מ-1.1% ב-1978 ל-2.1% ב-1988. שיעור העובדות בחקלאות קטן מאוד - ב-36% מאז 1978 עד 1988. שיעור העובדות בשירותים, האקדמאיות והמורות קטן באותן שנים יחסית פחות - כשיעור בן 16% ו-24%, בהתאמה. שיעורן של העובדות בתעשייה נשאר יציב. מכאן עולה, שאימהות עובדות בגיל הפרייון פונות יותר לעבודות פקידות, שירותים, מכירות והוראה וממעטות לפנות לתעשייה.

3. מאפיינים תעסוקתיים וכלכליים

דמי הלידה המשולמים ליולדת הם כאמור, 75% מהכנסתה החייבת בדמי ביטוח בשלושת החודשים שקדמו ליום הקובע. מלוח מס. 12 עולה, שדמי הלידה בממוצע ליום היו ב-1987 42.8% מהשכר היומי הממוצע³⁰. ב-1988 דמי הלידה בממוצע ליום היו כ-44% מהשכר היומי הממוצע. זו עלייה בת 3.3% מאז השנה הקודמת. שיעור דמי הלידה הממוצע ליום מהשכר היומי הממוצע גדלו בשנים 1985 - 1988 בשיעורים בני 2%-3%, לאחר עלייה בת 9% מ-1984 עד 1985.

רמתם הריאלית של דמי הלידה היומיים (ר' לוח מס. 12) היתה גבוהה ב-1988 בכ-9% מזו שבשנת 1987. זאת לאחר עלייה בת כ-10% ב-1987 ובת כ-20% ב-1986. הגידול הריאלי ברמת דמי הלידה היה גבוה יותר מהגידול הריאלי בשכר הממוצע שהיה בן 1.6%. זאת כנראה מפני שדמי הלידה מחושבים לפי השכר בשלושת החודשים הקודמים להפסקת העבודה - דהיינו, השכר הממוצע ודמי הלידה מתייחסים לתקופות שונות. יתכן שהדבר נובע גם משיפור שכרן של אימהות עובדות. מלוח מס. 11 עולה, שב-1988 כ-18% מהנשים קיבלו דמי לידה בשיעור שלא היה גבוה מרבע השכר הממוצע, וב-1987 כ-24%. כך גדל גם שיעורן של הנשים, שסכום דמי הלידה שקיבלו היה מרבע השכר הממוצע עד מלואו. לפי הנתונים אין לדעת האם עליית השכר נובעת משינויים דימוגרפיים שחלו באוכלוסיית הנשים שקיבלו דמי לידה, המשפיעים על השכר, כגון: גיל, מוצא, מקצוע, או מעליית שכר הנשים בגילים ובמקצועות שונים.

למרות זאת, גם ב-1988, עדיין כ-71% מהנשים קיבלו דמי לידה בסכום שלא היה גבוה ממחצית השכר הממוצע במשק באותה תקופה (ר' לוח מס. 11). האחוז הנמוך, יחסית, של דמי הלידה ליום מהשכר הממוצע מעיד, כי שכר האימהות העובדות נמוך. לתופעה זו מספר סיבות אפשריות:

1. כמחצית היולדות צעירות, מתחת לגיל 29, והן בתחילת דרכן המקצועית, ולכן שכרן נמוך יחסית. הדבר משתקף כלוח מס. 14: ככל שהגיל עולה, דמי הלידה גבוהים יותר.

(3) השכר היומי הממוצע הוא השכר החודשי הממוצע חלקי 30.

2. חלקיות המשרה. 21.6% מכלל הנשים שקיבלו דמי לידה עבדו במשרה חלקית. נוסף על כך, כ-11% מהנשים קיבלו שכר יומי או עבדו לפי שעות, ושכרן של עובדות אלה נמוך.

3. שכר הנשים נמוך יחסית. דמי הלידה היומיים של נשים שעבדו במשרה מלאה ושולם להן שכר חודשי היה בממוצע כ-29 ש"ח, שהיו כ-49% מהשכר היומי הממוצע במשק. קבוצת הנשים השכירות שעבדו במשרה מלאה מנתה 75% מכלל הנשים שקיבלו דמי לידה, וצפוי שרמת דמי הלידה שהן מקבלות תהיה הגבוהה ביותר. פירוש הדבר, שכשלושה רבעים מהנשים שקיבלו דמי לידה השתכרו בערב לידתן בממוצע כ-65% מהשכר הממוצע במשק, והרבע הנותר שעבד במשרה חלקית וששילמו לו שכר יומי, או לפי שעות, השתכרו עוד פחות.

נדגיש, שקבוצת העובדות השכירות במשרה מלאה איננה הומוגנית. קבוצה זו מנתה נשים מבוגרות יותר העובדות במקצועות מסוימים, במרכז הארץ, אשר השתכרו ערב לידתן יותר מהממוצע.

ייתכן כמובן ששכרן של נשים עובדות גבוה יותר, אך יש בו רכיבים שאינם כלולים בחישוב דמי הלידה, ולכן שכרן של נשים אלה במשך חופשת הלידה נמוך למדי ביחס לשכרן ערב הלידה. נדגיש עוד, כי מדמי הלידה לא מנוכה מס במקור. לכן יחסית לשכר הנטו בערב הלידה, בעלות הכנסה גבוהה מפסידות פחות מבעלות הכנסה נמוכה אשר לא שילמו כל מס או ששילמו עד 20%.

בנוסף, בדומה לשכר, גובה דמי הלידה מושפע ממאפיינים דימוגרפיים ותעסוקתיים. כפי שנאמר, ככל שהגיל עולה, דמי הלידה גבוהים יותר. בעוד שדמי הלידה ששולמו לנשים עד גיל 24 היו כ-35% מהשכר הממוצע במשק, דמי הלידה ששולמו לנשים בגיל 35 ויותר היו כ-51% משכר זה.

נמצאו הבדלים בגובה דמי הלידה בין נשים יהודיות ללא-יהודיות. נשים יהודיות קיבלו בממוצע 26.5 ש"ח ביום (שהיו 44.5% מהשכר היומי הממוצע), ואילו נשים לא-יהודיות קיבלו 21.5 ש"ח ליום (36% מהשכר היומי הממוצע). הבדלים אלה משקפים הבדלים בשכר העובדות היהודיות והלא-יהודיות בערב הלידה. מותר לשער, שהבדלים אלה נובעים ממאפיינים דימוגרפיים שונים של הנשים הנמנות על כל אחת משתי קבוצות האוכלוסייה. הנשים הלא-יהודיות שקיבלו דמי לידה היו צעירות יותר (גילן הממוצע היה

28 שנה, והגיל החציוני - 26) ועסקו במקצועות שונים: פחות כפקידות (27% לעומת 48% מהיהודיות) ויותר בהוראה (35% לעומת 24%, בהתאמה) ובתעשייה (14% לעומת כ-5%, בהתאמה).

השכר, ודמי הלידה הנגזרים ממנו, שונים במקצועות שונים. דמי הלידה ליום היו גבוהים, יחסית, אצל נשים שעבדו במקצועות אקדמיים או בהוראה (כ-47% מהשכר הממוצע במשק) ונמוכים, יחסית, אצל נשים שעבדו בתעשייה, בחקלאות או חסרו משלח יד.

מאפיין נוסף של גובה דמי הלידה הוא איזור המגורים של היולדת. דמי הלידה היו גבוהים ביישובי מרכז הארץ יותר מאשר בפרברים. בסניף תל-אביב, לדוגמה, דמי הלידה בממוצע ליום היו 32 ש"ח (כ-55% מהשכר הממוצע), ובסניף טבריה 24 ש"ח (40% מהשכר הממוצע).

תופעה מעניינת נוספת היא מצבן המשפחתי של נשים שקיבלו דמי לידה, בפרט הרווקות שבהן (ר' לוח מס' 4). ב-1988 רוכן המוחלט (98.8%) של הנשים שקיבלו דמי לידה היו נשואות, 0.8% רווקות, והיתר גרושות או אלמנות. ב-3 השנים האחרונות⁴, גדל שיעור הרווקות שקיבלו דמי לידה בכלל המקבלות, ושיעור הנשואות קטן במקביל. מ-1986 עד 1987 אחוז הנשואות ירד מ-99.2% ל-98.9%. אחוז הרווקות עלה מ-0.5% ב-1986 ל-0.7% ב-1987. ייתכן שזו עדות להתרחבות התופעה של לידה כלא נישואין.

הגיל הממוצע של נשים רווקות שקיבלו דמי לידה היה 33, ואילו הגיל הממוצע של כל הנשים שקיבלו דמי לידה היה 29.

דמי הלידה ששולמו לנשים הרווקות שילדו, כ-35 ש"ח ליום (59% מהשכר היומי הממוצע במשק), היו גבוהים, יחסית מאלה ששולמו לכלל הנשים שילדו - 26.3 ש"ח (44% מהשכר היומי הממוצע). התופעה מופיעה בכל קבוצות הגיל, אבל היא בולטת במיוחד בקבוצות שמעל גיל 30. דמי הלידה ששולמו לרווקות בגיל 30-34 היו גבוהים ב-16% מדמי הלידה ששולמו לכלל האוכלוסייה; בגיל 35-40 הם היו גבוהים ב-35%, ובגיל 40+ ב-75%. פירוש הדבר שהשכר שהנשים הרווקות השתכרו לפני הלידה, היה גבוה בממוצע בכ-34% משכרן של כלל הנשים.

(4) 1986 היא השנה הראשונה, שלגביה יש נתונים.

ב י ב ל י ו ג ר פ י ה

- (1) "תכנית לביטוח סוציאלי בישראל", דו"ח הועדה הבינמשרדית לתכנון הביטוח הסוציאלי, 1950.
- (2) דורון א., המאבק על הביטוח הלאומי בישראל 1948-1953, סדרת פרסומים בנושאי רווחה ועבודה סוציאלית, יולי 1975.
- (3) דורון א. ותמיר י., מדיניות חברתית כלפי משפחות הורים עובדים עם ילדים בגיל הרך, המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל, ירושלים, אפריל 1986.
- (4) לוטן ג., עשר שנות ביטוח לאומי רעיון והגשמתו, ירושלים, 1964.
- (5) שנה ראשונה לביטוח הלאומי דין וחשבון 1954-1955, המוסד לביטוח לאומי.
- (6) דברי הכנסת.
- (7) ברגמן ר., אדמס ר., שביט. נ., פינברג ד. שרון ר. דנון א., בעיות וצרכים של נשים עובדות בעת חופשת הלידה ואחריה, אוניברסיטת ת"א, 1979.
- (8) Social Security Programs Throughout the World - 1960, 1987
U.S. Department of Health and Human Services.
- (9) Kupinsky S., Fertility Trends and Policies in Low Fertility Countries and Their Applicability to Israel, דו"ח שהוגש למוסד לביטוח לאומי.

לוחות

לוח מס. 1: קבלת דמי לידה והשתייכות נשים בכוח העבודה האזרחי
1988 - 1955

נשים בכוח העבודה האזרחי			נשים שקיבלו דמי לידה			שנה
אחוז מכוח העבודה האזרחי	אחוז גידול שנתי	סך הכול (אלפים)	אחוז מכל היולדות	אחוז גידול שנתי	סך הכול	
24.5	-	154.9	19.6	-	8,735	1955
25.7	-	189.1	25.5	-	13,118	1960
27.7	-	253.0	28.4	-	17,225	1965
29.7	1.5	297.9	31.3	11.6	24,843	1970
33.2	3.3	380.8	36.0	7.8	34,918	1975
35.3	8.1	444.4	38.3	4.2	36,114	1978
35.9	3.2	458.6	40.4	6.1	38,311	1979
36.5	4.9	481.2	40.9	3.8	39,785	1980
36.7	3.0	495.6	39.9	-3.0	38,602	1981
36.9	1.9	504.9	40.0	2.7	39,648	1982
37.2	3.4	522.3	41.3	6.9	42,385	1983
37.9	4.9	547.7	42.6	0.7	42,690	1984
38.1	2.0	558.8	42.0	0.2	42,755	1985
38.8	1.8	569.0	42.7	-	42,742	1986
39.2	2.8	585.2	41.7	-0.8	42,420	1987
39.5	5.0	614.7	42.3	1.8	43,170	1988

לוח מס. 2: מקבלות דמי לידה, לפי סניף
1988-1987

1 9 8 8			1 9 8 7			סניף
אחוז (1) מכל היולדות	קיבלו סך הכול		אחוז (1) מכל היולדות	סך הכול		
	אחוזים	מספרים		אחוזים	מספרים	
42.3	100.0	43,170	41.7	100.0	42,420	סך הכול (2)
34.4	14.7	6,325	33.2	14.1	6,000	ירושלים
(3)52.9	5.1	2,209	(3)58.3	4.8	2,034	תל-אביב
(3)34.6	5.0	2,169	(3)33.4	4.8	2,044	חיפה
(3) ..	3.1	1,351	(3) ..	3.5	1,485	קריות
37.0	7.4	3,210	33.2	7.2	3,065	באר-שבע
(3)49.7	2.8	1,203	(3)51.4	2.9	1,210	חדרה
43.5	4.2	1,830	47.3	4.6	1,937	טבריה-צפת
(3) ..	7.1	3,047	(3) ..	7.3	3,087	יפו
49.3	6.2	2,675	49.0	6.0	2,550	כפר-סבא
42.1	4.2	1,809	41.4	3.9	1,655	נהריה-עכו
13.3	2.0	847	13.5	1.9	799	נצרת
(3) ..	4.5	1,953	(3) ..	4.4	1,872	נתניה
37.7	3.3	1,420	36.3	3.5	1,531	עפולה
38.1	5.4	2,321	42.7	5.6	2,353	פתח-תקוה
74.4	13.2	5,698	78.0	13.6	5,761	רחובות
28.0	3.2	1,373	28.3	3.2	1,359	רמלה
64.1	8.6	3,730	70.0	8.7	3,678	רמת-גן

- (1) התפלגות הנשים שקיבלו דמי לידה לפי סניף מתייחסת לסניף השייך למקום מגוריהן, ואילו התפלגות הנשים היולדות מתייחסת לסניף השייך לאיזור בית החולים שבו אושפזו לצורך הלידה.
- (2) כולל לא ידוע ואחר.
- (3) נשים השייכות לסניפים אלה בדרך כלל פונות לבית חולים השייך לסניף אחר מכיוון שבאיזור מגוריהן אין בית חולים ליולדות. לכן צורפו לאחד זוגות הסניפים הבאים: תל-אביב ויפו, חיפה והקריות, נתניה וחדרה.

לוח מס. 3: מקבלות דמי לידה, לפי גיל
1988-1984

גיל ממוצע של כלל היולדות	גיל ממוצע	ג י ל (אחוזים)					סך הכול (מספרים)	שנה
		40+	35-39	34-30	29-25	עד 24		
28.0	28.3		(1)13.4	28.2	36.9	21.5	42,690	1984
28.2	28.7		15.3	28.4	37.8	18.5	42,755	1985
28.4	28.8	2.1	14.1	28.5	36.7	18.6	42,742	1986
28.5	28.9	2.6	14.4	28.4	35.9	18.7	42,420	1987
27.9	29.2	2.8	14.8	27.8	35.7	18.9	43,170	1988

(1) בשנים 1984 ו-1985 הנתונים מתייחסים לגיל +35.

לוח מס. 4: מקבלות דמי לידה, לפי גיל ומצב משפחתי
1988-1986

מצב משפחתי (אחוזים)				סך הכול (1) (מספרים)	ג י ל
רווקה	גרושה	אלמנה	נשואה		
1 9 8 6					
219	89	36	42,397	42,742	סך הכול (מספרים)
5.0	2.2	8.3	18.7	7,940	עד 24
21.0	20.2	19.5	36.8	15,677	29-25
30.2	29.2	33.3	28.6	12,200	34-30
32.4	40.5	25.0	13.9	6,010	40-35
11.4	7.9	13.9	2.0	890	40+
1 9 8 7					
312	120	27	41,960	42,420	סך הכול (מספרים)
4.5	10.0	3.7	18.9	7,933	עד 24
15.7	11.7	7.4	36.1	15,228	29-25
31.1	33.3	40.8	28.3	12,034	34-30
29.2	31.7	29.6	14.3	6,121	40-35
19.6	13.3	18.5	2.4	1,088	40+
1 9 8 8					
361	116	34	42,658	43,170	סך הכול (מספרים)
6.1	6.0	8.8	19.1	8,140	עד 24
17.4	14.7	29.4	35.9	15,330	29-25
27.7	24.1	23.5	27.8	11,867	34-30
34.1	41.4	20.6	14.5	6,190	40-35
14.7	13.8	17.7	2.7	1,189	40+

(1) כולל גיל ומצב משפחתי בלתי ידועים.

לוח מס. 5: מקבלות דמי לידה, לפי קבוצת אוכלוסייה ויבשת לידה
1988-1978

לא- יהודיות (אחוזים)	י ה ו ד י ו ת (אחוזים)				סך הכול (מספרים)	שנה
	יבשת לידה			סך הכול		
	ישראל	אירופה- אמריקה	אסיה - אפריקה			
2.5	62.0	17.3	20.7	97.5	36,114	1978
2.7	63.7	16.7	19.6	97.3	38,311	1979
2.8	63.9	16.7	19.4	97.2	39,785	1980
2.9	65.5	15.8	18.7	97.1	38,602	1981
3.5	65.9	15.6	18.5	96.5	36,101	1982
3.3	67.2	15.3	17.5	96.7	42,385	1983
3.2	68.5	14.6	16.9	96.8	42,690	1984
3.3	70.3	13.9	15.8	96.7	42,755	1985
3.6	72.6	12.6	14.8	96.4	42,742	1986
3.7	74.0	12.2	13.8	96.3	42,420	1987
4.1	73.7	13.7	12.6	95.9	43,170	1988

לוח מס. 6: מקבלות דמי לידה, לפי מעמד בעבודה
1988-1978

לא- יהודיות (אחוזים)	מעמד בעבודה (אחוזים)			סך הכול (1) (מספרים)	שנה
	חברת קיבוץ או מושב שיתופי	עצמאית	שכירה		
6.3	3.5	89.8	36,114	1978	
6.4	3.3	90.0	38,311	1979	
6.2	3.1	90.3	39,785	1980	
6.2	2.9	90.4	38,602	1981	
5.9	2.7	91.1	39,648	1982	
5.8	2.5	91.1	42,385	1983	
5.8	2.3	91.4	42,690	1984	
6.2	2.1	91.1	42,755	1985	
5.8	2.2	92.0	42,742	1986	
5.2	2.3	92.5	42,420	1987	
4.4	2.3	93.3	43,170	1988	

(1) כולל לא ידוע ואחר.

לוח מס. 7: מקבלות דמי ליזה, לפי משלח יד
1988-1978

משלח יד (אחוזים)						סך הכול (1) (מספרים)	שנה
עובדות כתעשייה	עובדות בחלקאות	עובדות בשרותים	זבניות וסוכנות למכירות	פקידות ומנהלות	אקדמאיות ומורות		
4.0	6.1	20.8	1.1	38.5	26.5	36,114	1978
4.8	6.0	19.7	1.2	38.8	27.0	38,311	1979
4.3	5.7	19.0	0.9	40.3	28.0	39,785	1980
4.2	5.5	19.0	1.1	41.0	27.2	38,602	1981
4.5	5.2	18.1	1.1	42.0	27.1	39,648	1982
4.4	5.2	17.9	1.2	43.1	26.4	42,385	1983
4.7	4.8	16.8	1.4	44.6	25.9	42,690	1984
4.7	4.9	16.9	1.4	44.9	25.3	42,755	1985
5.0	4.8	16.8	1.7	44.5	25.2	42,742	1986
4.9	4.4	17.5	2.3	46.5	24.4	42,420	1987
4.8	3.9	17.5	2.1	47.8	23.9	43,170	1988

(1) כולל לא ידוע ואחר.

לוח מס. 8: מקבלות דמי ליזה, לפי משך תקופת האכשרה
1988-1978

משך תקופת האכשרה (אחוזים)				סך הכול (1) (מספרים)	שנה
6 מ-14 (3)	15 מ-22	10 מ-18 (2)	10 מ-14		
0.1	1.7	0.5	97.6	36,114	1978
0.2	1.4	0.5	97.8	38,311	1979
0.2	1.6	0.5	97.6	39,785	1980
0.2	1.5	0.6	97.6	38,602	1981
0.1	1.9	0.6	97.2	39,648	1982
0.1	1.6	0.6	97.6	42,385	1983
0.1	1.9	0.7	97.2	42,690	1984
0.1	1.9	0.8	97.2	42,755	1985
0.1	1.0	0.2	96.4	42,742	1986
-	0.6	..	94.4	42,420	1987
3.7	0.7	..	94.4	43,170	1988

(1) כולל לא ידוע ואחר.

(2) החל מ-1.4.86 בוטלה תקופה זו.

(3) עד 1.4.86 תקופת אכשרה זו הוקצבה לעולות חדשות ולישראליות שחזרו משהייה בחו"ל.

לוח מס. 9: מקבלות דמי לידה, לפי חלק המשרה ובסיס השכר
1988-1987

בסיס שכר (אחוזים)				סך הכול (2) (מספרים)	חלק המשרה
עצמאית	שכר לשעה	שכר יומי	שכר חודשי		
1 9 8 7					
2.2	5.5	5.7	85.3	42,420	סך הכול (1)
-	4.0	5.5	90.2	32,047	משרה מלאה
-	11.8	7.3	80.9	8,986	משרה חלקית
94.9	-	-	0.9	979	עצמאית
1 9 8 8					
2.1	5.8	6.0	84.2	43,170	סך הכול (1)
-	4.2	6.0	89.4	32,221	משרה מלאה
-	12.2	7.0	80.8	9,320	משרה חלקית
97.7	-	-	0.5	918	עצמאית

(1) כולל חלק משרה בלתי ידוע.
(2) כולל בסיס שכר בלתי ידוע ואחר.

לוח מס. 10: מקבלות דמי לידה, לפי מועד הפסקת העבודה
1988-1986

מועד הפסקת העבודה (אחוזים)				סך הכול (2) (מספרים)	שנה
מאמצת	עד 42 יום לפני הלידה	יותר מ-42 יום לפני הלידה	יום הלידה		
0.5	8.5	30.8	60.2	42,742	1986
0.5	9.9	33.1	56.5	42,420	1987
0.5	10.8	32.5	56.2	43,170	1988

לוח מס. 11: מקבלות דמי לידה, לפי גובה דמי הלידה
1988-1978

גובה דמי הלידה (אחוזים)					סך הכול (מספרים)	שנה
יותר מהשכר הממוצע	עד 3/4 מלוא השכר הממוצע	עד 1/2 עד 3/4 השכר הממוצע	עד 1/4 עד 1/2 השכר הממוצע	עד 1/4 השכר הממוצע		
2.3	8.2	26.0	45.4	18.1	36,114	1978
3.0	9.6	23.3	42.8	21.3	38,311	1979
3.4	8.1	22.1	44.4	22.0	39,785	1980
4.1	9.5	20.6	43.6	24.2	38,602	1981
3.0	7.3	22.3	43.3	42.1	39,648	1982
3.1	7.1	17.9	41.9	30.0	42,385	1983
3.0	6.8	16.5	33.5	40.2	42,690	1984
2.2	4.0	16.8	42.8	34.2	42,755	1985
2.5	4.0	14.0	52.3	27.2	42,742	1986
2.6	4.5	18.9	50.5	23.5	42,420	1987
2.7	4.8	21.7	53.0	17.8	43,170	1988

לוח מס. 12: גובה דמי הלידה ליום
מחירי 1985 (ש"ח)
1988-1980

דמי לידה בממוצע ליום כאחוז מהשכר החודשי הממוצע	דמי לידה ליום בממוצע	שנה
45.5	11.7	1980
46.2	13.0	1981
43.2	12.5	1982
40.5	11.3	1983
37.8	11.2	1984
40.4	10.3	1985
42.0	12.2	1986
42.1	13.4	1987
44.2	14.6	1988

דמי לידה בממוצע ליום 1988		דמי לידה בממוצע ליום 1987		סניף
אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק	מחירים שוטפים (ש"ח)	אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק	מחירים שוטפים (ש"ח)	
44.2	26.3	42.8	20.9	סך הכול
41.0	24.4	38.9	19.0	ירושלים
54.5	32.4	52.8	25.8	תל-אביב
45.9	27.3	44.8	21.9	חיפה
44.0	26.2	42.8	20.9	קריות
42.2	25.1	40.5	19.8	באר-שבע
41.0	24.4	39.7	19.4	חדרה
40.2	23.9	38.5	18.8	טבריה-צפת
47.2	28.1	44.0	21.5	יפו
48.9	29.1	47.1	23.0	כפר-סבא
39.0	23.2	38.7	18.9	נהרייה-עכו
39.3	23.4	37.6	18.4	נצרת
44.0	26.2	41.9	20.5	נתניה
41.8	24.9	40.3	19.7	עפולה
46.6	27.7	45.0	22.0	פתח-תקווה
41.8	24.9	40.7	19.9	רחובות
40.7	24.2	40.5	19.8	רמלה
46.9	27.9	45.4	22.2	רמת-גן

לוח מס. 14: דמי לידה בממוצע ליום וכאחוז מהשכר היומי הממוצע במשק, לפי גיל
1988-1984

אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק						מחירים שוטפים (1)	שנה
40+	35-39	34-30	29-25	עד 24	סך הכול		
	(2)39.6	43.6	41.4	39.5	38.0	3,415	1984
	46.6	44.7	41.0	32.0	41.2	10,640	1985
47.7	48.2	45.8	41.5	32.8	42.3	16.0	1986
50.5	49.1	47.1	40.9	30.7	42.8	20.9	1987
54.0	50.8	47.8	42.9	34.5	44.2	26.3	1988

(1) עד שנת 1985 הסכומים הם בשקלים, ומ-1986 בשקלים חדשים.
(2) בשנים 1984 ו-1985 הנתונים מתייחסים לגיל +35.

לוח מס. 15: דמי לידה בממוצע ליום וכאחוז מהשכר היומי הממוצע במשק, לפי גיל ומצב משפחתי
1988-1987

אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק					סך הכול (1) (מחירים שוטפים ש"ח)	גיל
רווקה	גרושה	אלמנה	נשואה	סך הכול		
1 9 8 7						
55.2	55.2	49.1	42.9	42.9	21.0	סך הכול
33.3	34.6	23.1	33.1	33.1	16.2	עד 24
40.7	39.7	36.2	41.3	41.3	20.2	29-25
53.0	54.2	42.5	46.4	46.6	22.8	34-30
66.3	66.9	38.4	48.7	49.1	24.0	40-35
60.3	51.9	65.0	49.9	50.5	24.7	40+
1 9 8 8						
59.3	51.1	42.7	44.0	44.2	26.3	סך הכול
34.8	37.1	30.1	34.4	34.5	20.5	עד 24
44.0	50.3	41.0	42.9	42.9	25.5	29-25
54.8	52.3	38.8	47.7	47.7	28.4	34-30
68.6	55.0	43.2	50.4	50.8	30.2	40-35
75.5	44.2	56.0	53.2	53.1	31.6	40+

לוח מס. 16: דמי לידה בממוצע ליום וכאחוז מהשכר היומי הממוצע במשק,

לפי יבשת לידה
1988-1978

כאחוז מהשכר היומי הממוצע במשק						מחירים שוטפים (1)	שנה
לא - יהודיות	יהודיות			סך הכול	סך הכול		
	יבשת לידה						
	ישראל	אירופה-אמריקה	אסיה - אפריקה	סך הכול			
41.8	46.1	49.7	43.3	46.1	46.1	11	1978
40.7	45.2	50.0	43.1	45.6	45.4	22	1979
38.7	45.5	49.1	42.9	45.7	45.7	54	1980
39.6	46.1	50.7	43.6	46.4	46.1	125	1981
36.9	43.1	46.1	42.1	43.4	43.2	273	1982
33.7	40.9	42.9	39.9	41.0	40.8	676	1983
32.0	37.6	40.1	37.8	38.0	37.8	3,396	1984
34.5	41.2	43.8	40.6	41.5	41.2	10,640	1985
34.9	42.1	45.5	41.5	42.6	42.3	16.0	1986
34.8	42.7	45.3	42.6	43.2	42.8	20.9	1987
36.1	44.1	47.8	44.0	44.5	44.2	26.3	1988

(1) ר' הערה 1 בלוח מס. 14.

לוח מס. 17: דמי לידה בממוצע ליום וכאחוז מהשכר היומי הממוצע במשק,

לפי מעמד בעבודה
1988-1978

אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק				מחירים שוטפים (1)	שנה
חברת קיבוץ או מושב שיתופי	עצמאית	שכירה	סך הכול		
30.6	26.9	47.8	46.1	11	1978
38.7	24.0	46.6	45.4	22	1979
43.4	25.8	46.2	45.7	54	1980
40.9	25.4	47.2	46.1	125	1981
35.9	26.1	44.2	43.2	273	1982
29.8	25.1	41.9	40.8	676	1983
23.6	24.3	39.0	37.8	3,396	1984
32.3	27.9	42.2	41.2	10,640	1985
36.0	36.0	42.8	42.3	16.0	1986
41.4	40.7	42.8	42.8	20.9	1987
42.4	44.4	44.0	44.2	26.3	1988

(1) ר' הערה 1 בלוח מס. 14.

לוח מס. 18: דמי לידה בממוצע ליום וכאחוז מהשכר היומי הממוצע המשק,

לפי משלח יד

1988-1978

אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק							מחירים שוטפים (1)	שנה
עובדות בתעשייה	עובדות בחקאות	עובדות בשרותים	זבניות וסוכנות למכירות	פקידות ומנהלות	אקדמאיות ומורות	סך הכול		
40.3	27.7	40.5	32.8	48.9	52.8	46.1	11	1978
37.7	32.1	41.9	29.4	46.8	51.6	45.4	22	1979
35.1	35.6	40.7	26.8	46.9	51.3	45.7	54	1980
37.5	34.3	41.4	30.0	47.7	52.5	46.1	125	1981
33.1	31.0	37.7	28.1	45.3	49.0	43.2	273	1982
32.2	26.0	35.4	29.1	42.9	46.4	40.8	676	1983
29.9	21.8	32.8	25.0	39.6	43.7	37.8	3,396	1984
32.9	29.0	35.1	28.2	43.2	47.2	41.2	10,650	1985
33.8	33.7	36.5	32.1	44.8	46.2	42.3	16.0	1986
36.1	38.3	37.9	35.1	44.6	45.6	42.8	20.9	1987
36.9	39.2	39.6	36.6	45.8	47.3	44.2	26.3	1988

(1) ר' הערה 1 בלוח מס. 14.

לוח מס. 19: דמי לידה בממוצע ליום וכאחוז מהשכר היומי הממוצע במשק,

לפי תקופת האכשרה

1988-1978

אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק					מחירים שוטפים (1)	שנה
14-מ 6 (3)	22-מ 15	18-מ 10 (2)	14-מ 10	סך הכול		
38.9	34.9	30.3	46.3	46.1	11	1978
40.9	32.1	27.2	45.6	45.4	22	1979
31.7	32.2	26.2	45.7	45.7	54	1980
34.0	31.7	26.0	46.5	46.1	125	1981
36.6	29.7	23.7	43.6	43.2	273	1982
32.7	28.2	22.9	41.1	40.8	676	1983
28.1	26.5	20.1	38.1	37.8	3,396	1984
33.8	27.9	21.2	41.6	41.2	10,640	1985
35.2	28.8	19.0	42.6	42.3	16.0	1986
-	31.3	..	43.1	42.8	20.9	1987
29.3	34.7	..	44.5	44.2	26.3	1988

(1) ר' הערה 1 בלוח מס. 14.

(2) ר' הערה 2 בלוח מס. 8.

(3) ר' הערה 3 בלוח מס. 8.

לוח מס. 20: דמי לידה בממוצע ליום וכאחוז מהשכר היומי הממוצע במשק,
לפי חלק המשרה ובסיס שכר
1988-1987

אחוז מהשכר היומי הממוצע במשק					מחירים שוטפים (ש"ח)	חלק המשרה
עצמאית	שכר לשעה	שכר יומי	שכר חודשי	סך הכול		
			1 9 8 7			
39.8	29.6	29.2	44.4	42.7	20.9	סך הכול
-	35.0	32.3	47.6	46.2	22.6	משרה מלאה
-	42.7	20.7	32.1	30.3	14.8	משרה חלקית
40.0	-	-	36.6	40.5	19.8	עצמאית
			1 9 8 8			
42.6	30.6	31.0	46.0	44.2	26.3	סך הכול
-	35.2	33.5	49.0	47.6	28.3	משרה מלאה
-	25.1	23.4	34.2	32.4	19.3	משרה חלקית
42.6	-	-	21.6	42.6	25.5	עצמאית

לוח מס. 21: דמי לידה בממוצע ליולדת
1988-1987

דמי לידה בממוצע ליולדת			שנה
אחוז שינוי לעומת שנה קודמת (מחירי 1985)	מחירי 1985 (ש"ח)	מחירים שוטפים (1)	
..	940.0	944	1978
2.2	961.1	1,884	1979
2.0	980.6	4,491	1980
11.2	1,090.2	10,490	1981
-4.1	1,046.0	22,850	1982
-9.6	945.7	56,567	1983
-0.5	941.1	284,041	1984
-5.5	889.8	889,770	1985
14.5	1,019.0	1,327	1986
8.4	1,105.0	1,697	1987
7.6	1,188.6	2,143.6	1988

(1) ר' הערה 1 בלוח מס. 14.

לוח מס. 22: היקף תשלומי המוסד לדמי לידה
1988-1978

תשלומי דמי לידה				שנה
אחוז בכלל תשלומי הענף	אחוז שינוי לעומת שנה קודמת (מחירי 1985)	מחירי 1985 (אלפי ש"ח)	מחירים שוטפים (1)	
	..	33.9	34	1978
	10.0	37.2	73	1979
39.1	0.3	37.3	171	1980
34.9	6.3	39.7	382	1981
36.4	3.1	40.9	894	1982
37.3	-0.9	40.6	2,426	1983
37.5	-5.1	40.0	12,084	1984
36.7	-5.1	38.0	38,000	1985
39.0	15.8	44.0	57.3	1986
39.6	10.9	48.8	74.5	1987
37.3	5.5	52.0	100.0	1988

(1) בשנים 1978 - 1985, הסכומים הם במליוני שקלים, מ-1986 הסכומים הם במליוני שקלים חדשים.

.

